

Snabbguide

Se-Göra-Lära

Del 1-5

Innehållsförteckning *Se-Göra-Lära Guider*

Del 1.....	3
Del 2.....	4
Del 3 Vårblommor.....	6
Del 4 Allemansrätten.....	8
Del 5 Träd.....	10

© Copyright

**Madison Undervisningskonsult
Sigrid Madison, Torbjörn Madison
Danska vägen 42, 226 39 Lund**

Tel: 046-13 17 35

Fax: 046-32 02 69

**Hemsida: <http://madison.sida.nu>
(ej www framför namnet)
E-post: madison@mailbox.swipnet.se**

Del 1

Detta material, första delen i *Se-Göra-Lära serien*, hjälper våra förskolebarn, våra nya svenskar och t.ex. funktionshindrade att genom sensorisk integration lära sig grundläggande begrepp.

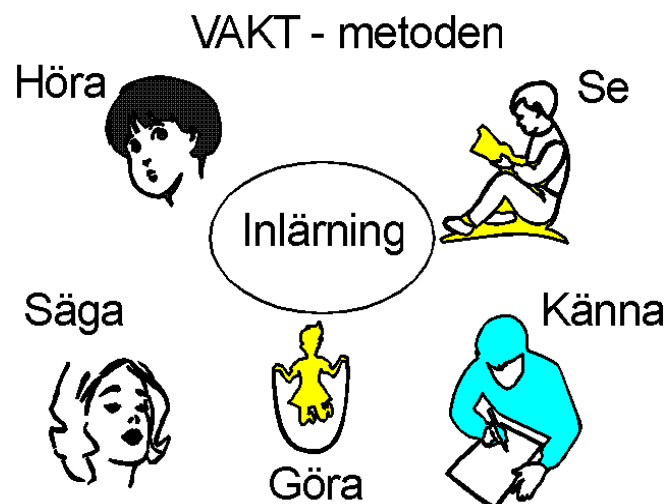
Begreppsträning, minnesträning och sinnesövningar i förening ger oanade möjligheter till utveckling och ett rikare liv. Orden ger makt, orden ger möjlighet att förstå oss själva och påverka vår verklighet. Samma begrepp övas och repeteras många gånger men i annorlunda och spännande former. Perceptionstränande övningar har systematiskt byggts in. Det är genom perception vi får kontakt med omvärlden och kan anpassa oss till den miljö vi lever i. Språket ger oss självkänsla och påverkar individens eget jag, medvetande och sociala situation.

VAKT-metoden är en central grundtanke i materialet och bygger på att sinnesintryck organiseras och samordnas med varandra och med det motoriska systemet. Genom att använda VAKT-metoden kan vi samla in viktig information och genom att utföra handlingar i anslutning till inläring av nya begrepp utvecklas förmågan att uppfatta, uppleva och minnas.

Vissa elever behöver utnyttja både *visuella* och *auditiva* samt *kinestetiska* och *taktila* sinnesreceptorer för att lära in och minnas.

Visuell	- uppfattad med <i>synen</i>
Auditiv	- uppfattad med <i>hörseln</i>
Kinestetisk -uttal tj eller k (grekiska)	- förmåga att uppleva sin <i>kroppens rörelse, läge och tyngd</i>
Taktil (latin)	- uppfattad genom <i>känsl</i> eller <i>beröring</i>

Varje ord som lärs in med VAKT-metoden lagras i vårt inre lexikon, bl.a. som fonologiskt, semantiskt och ortografiskt minne. **VAKT-metoden** utgör då en multisensorisk stimulering för att associationsbanorna ska fungera och medverka till att automatiseringen sker snabbare.

Del 2

Arbetsmaterialet *Se-Göra-Lära*, Del 2 ger vägledning in i språkets värld, en värld fylld av lust och glädje. Tusentals bilder ger inspiration att uttrycka tankar, känslor och idéer. En CD bifogas med bildarkiv innehållande både tecknade bilder och foton. Bilderna gör det lätt och roligt att forska och redovisa inom t ex botanik, zoologi, kultur, historia, konst, resor, anatomi, fysiologi, science fiction, matematik, musik etc.

Dramatiska bilder ger lust att berätta. De hjälper till att skapa en djupare insikt om sig själv och den verklighet man lever i genom att samla ord till bilderna. Därigenom ökar möjligheterna till upplevelser, begreppsbildning, språkutveckling och kommunikation. Inte minst viktigt är detta för dem som inte har svenskt ursprung. Materialet kan lära elever bättre svenska på ett nytt och enkelt sätt. Bilderna hjälper dem att minnas. En tankekarta grupperar även associationer och ger överblick.

*Berättelserna ger dig ord.
Bilderna ger dig kunskap
Bilderna ger dig upplevelser.
Bilderna väcker minnen.
Bilderna ger dig känslor.
De ger dig lust att berätta,
beskriva, utforska och reflektera.
De handlar om mig.
De handlar om dig.
De handlar om oss:
vår värld, vår miljö,
vår verklighet.
Här får du mina bilder.
Nu är de dina.*

I västvärldens utbildningssystem har hittills en klar tendens funnits att ensidigt stimulera aktiviteter som domineras av vänster hjärnhalva. Den intellektuella träningen har därför inriktats på den språklig/lingvistiska och logisk/matematiska intelligensen.

Datorn arbetar i vissa avseenden som vänster hjärnhalva. För att också kunna öva upp den högra hjärnhalvans kreativa tänkande, helhetssyn, förmåga att framställa och tolka bilder, improvisera, skriva poesi, fantisera fritt, medverka till självkännedom och undersökande arbetssätt stimulerar vi den högra hjärnhalvan med hjälp av bl.a. programmets bilder.

Inlärningsmetoder som arbetar med visuella och estetiska komponenter, avspänning och skapande aktiviteter måste få större utrymme för att öva upp den högra hjärnhalvans kapacitet och balansera de båda hjärnhalvorna.

Du som lärare kommer att märka hur bilden berör dina elevers medvetande. När du hittat en bild som berör dig börjar den tala till dig. Din elev får hjälp att uppleva minnen av röster, smaker, känslor, lukter, andra bilder, naturupplevelser, möten med människor etc. Med hjälp av dessa minnen kan eleven hitta orden till sina texter.

Starta skrivprocessen NU!

Del 3 - Vårblommor

Vårblommor är en serie texter som genom sina korta meningar och enkla ord är utarbetade för lästräning alla åldrar. Detta är tredje delen av *Se-Göra-Lära*.

Tio av vårens blommor behandlas. Väsentliga fakta meddelas på ett mycket förenklat sätt och så att läsarna ska bibringas respekt för naturen. Blommorna får berätta om sig själva. De kan på det sättet komma läsarna närmare, angå dem och bli deras vänner.

Ordkort som återfinns i *Se-Göra-Lära* del 1 är spel som kan användas för att skapa gemenskap och göra träningen omväxlande och instruktiv med nya och ständigt olika infallsvinklar.

Se-Göra-Lära användes till läs- och skrivträning som kompletteras med samtal kring övningarna. För de yngre deltagarna, se kort och spel. En skicklig ledare är en som uppmuntrar samt ger idéer till deltagarna.

Begreppsträning och sinnesövningar ingår som ett naturligt led i allt studiearbete. Det gäller träning av alla sinnen, att skärpa förmågan att iaktta skillnader och likheter, vilket för över till olika grupperings- och sorteringsövningar.

Diktsamlingarna *Vårens tecken*, *Sommarens tecken*, *Höstens tecken* samt *Vinterns tecken* kan alla användas som komplement till naturstudier och lästräning.

Målen med det här tredje häftet i serien *Se-Göra-Lära* är att träna de grundläggande färdigheterna i svenska:

* att se * att lyssna * att tala * att läsa * att skriva *

Och att stärka språkförmågan genom att öka deltagarnas förmåga att varsebli, urskilja detaljer och uppfatta hela ord, samt att göra sammankomsterna roliga, omväxlande, och inriktade på:

** symboler * form * färg * dimensions- och rumsuppfattning * motorik *
* uppmärksamhet och minne * lukt * känsel **

Ytterligare ett mål med materialet är att konkretisera textmaterialet genom att integrera svenskämnet med naturstudier och naturupplevelser.

En liten hälsning ifrån författaren:

Jag har valt ett annorlunda sätt att skriva lättläst om vårens blommor.

Blommorna får själva berätta.

Hoppas, du ska tycka, att berättelserna är roliga och intressanta.

Blommorna blir vänner och bekanta.

Bilderna och texten hjälper dig att känna igen dem i skog och mark.

Det är viktigt att kunna växternas namn.

På dem hänger du upp din kunskap.

Du minns bättre.

Du kommer att se och upptäcka mycket mera än tidigare.

Del 4 Allemansrätten

I serien *Se-Göra-Lära* har författaren Sigrid Madison valt att i den fjärde delen låta deltagarna följa med två 19-åriga ungdomar Karin och Lars på deras strövtåg i skog och mark.

Berättelserna om Karin och Lars ger kunskap om Allemansrätten och lär deltagarna att tillämpa den, när de själva är ute för att se och upptäcka träd, blommor, fåglar o.s.v.

Vid utarbetandet av handledningen har kunskap om grundläggande lagar för undervisning och inläring samt om de lässvagas speciella problem varit vägledande, tillika med kännedomen om de viktigaste sociala motiven: främst kontaktmotivet, prestationsmotivet och samlarmotivet. Handledningen är uppbyggd på de fem undervisningsprinciperna: motivation, aktivitet, konkretion, individualisering och samarbete.

I det här materialet uppmuntras deltagarna att berätta om egna upplevelser och upptäcktsfärder.

Målen med det här materialet är: att göra uppföljning och fortsättning av *Se-Göra-Lära*, del 3. Att vid varje studiesammankomst träna deltagarna i svenska enligt innehållsstruktureringen:

- att se
- att lyssna
- att läsa
- att skriva

Samt att konkretisera kunskap om rätt och vett i naturen. Samtidigt som träning ges i att läsa, förstå, återge och tillämpa information gällande Allemansrätten från Svenska Naturskyddsföreningen.

En liten hälsning från författaren:

Kära deltagare!

Vi har här i Sverige den stora förmånen att fritt få röra oss ute i markerna. Allemansrätten hör endast de skandinaviska länderna till, medan man på kontinenten inte alls har samma möjligheter till naturströvande. Friheten att beträda annans mark går här tillbaks till hedenhös och betraktas idag som självklar. Det innebär, att vi har rätt att ströva fritt på annans mark och där bl.a. plocka vilda blommor, bär och svamp. Men vi har inte enbart rättigheter. Enligt lag är det förbjudet att åsamka skada eller obehag för någon. Det gäller, att vi känner till bestämmelserna och rättar oss efter dem. Därför ska vi nu 10 (15) gånger träffas för att lära oss, vad som är tillåtet och förbjudet. Vi är gäster i markerna och bör komma ihåg det. När vi far ut i markerna måste vi tänka på att inte skada eller lämna spår efter oss.

Vi får inte bryta grenar eller kvistar, inte gå över åker med växande gröda eller över annans tomt. Icke fridlysta blommor får visserligen plockas men inte så, att vi plockar rent och skövlar eller rycker upp med rötterna. Sippor, konvaljer eller andra älskade vårblommor utsätts ofta för total skövling nära städerna – det som inte rycks upp trampas ned i stället.

Allemansrätten omfattar inte motorfordon av något slag. Varken bil, motorcykel eller moped får framföras i terrängen eller på stigar, som ej är avsedda för trafik.

Att ta med emballagen och andra rester efter picknicken i skogen bör vara självklart. Nerskräpning är inte bara fult utan dessutom förbjudet och straffbart.

Hund och katt ska hållas under sådan kontroll, att de inte kan störa det vilda. Kopplet på!

Vilda djurs ungar eller bon ska lämnas i fred. De flesta fåglar är fridlysta hela året. Rådjursslammet är inte övergivet men kan bli upptäckt av räven, om människan står och pekar ut det. Låt den söta djurungen vara och gå fort därifrån.

Många gånger kan du ha god hjälp av att tänka på hur du själv skulle tycka och tänka, om du ägde marken.

Jag hoppas, att studierna ska bli spännande och att materialet blir roligt att arbeta med.

Med naturhälsningar till er alla!

Del 5 Träd

I den femte och sista delen av serien *Se-Göra-Lära* guidar författaren läsaren genom den svenska naturens löv- och barrträd. Med hjälp av foton, illustrationer och faktatexter får läsaren djupare kunskap om 17 olika svenska träd.

Trädens miljövårdande betydelse:

- tar upp koldioxid och renar atmosfären
- skyddar mot sandstormar inte minst i Kina men också i övriga delar av världen
- motverkar lerskred vid skyfall
- suger upp överskottsvatten från floder
- ger skydd mot erosion av jordlager

I Niger planterades träd som skydd mot sandstormar och skyfall.

Tillväxten av skog ökar i Europa och Asien.

Stora minskningar av beståndet sker i Afrika och Sydamerika.

Cirka 16 miljoner tropiskskog försvinner varje år.

Regnskogarna står för 40 % av jordens syreproduktion.

Följande trädslag behandlas:

- Gran
- Tall
- En
- Lärkträd
- Sälg
- Asp
- Björk
- Klibbal och Gråal
- Hassel
- Bok
- Ek
- Alm
- Lönn
- Lind
- Rönn
- Hästkastanj